

Fien de la Mar - Foto: Hans van den Busken

'De noodzaak van een lachspiegel'

Boeksignalement: 80 jaar
DeLaMar in tekst en beeld

Door: Redactie WvF

26-02-2026

Cultuur Profiel

Het boek '80 jaar DeLaMar' biedt een levendige weergave in tekst en beeld van de geschiedenis van een Amsterdams theater dat nog steeds tot de verbeelding spreekt. Het is tevens een ode aan dit theater en allen die zich er met passie en vol toewijding voor hebben ingezet.

Het is ongelooflijk ingewikkeld: bouwen midden in Amsterdam. De vrije producenten Joop en Janine van den Ende deden het, gaven niet op, waren binnen de vastgesteld termijn klaar en wisten bijna binnen het budget te blijven. Weerstand, wantrouwen en politiek gekrakeel ten spijt. Na acht jaar kon de toenmalige koningin Beatrix de nieuwbouw van DeLaMar open. 'Een enorme klus. Waar we geen seconde spijt van hebben gehad, en nog steeds niet hebben', aldus het echtpaar uit de *premier league* van het cultuurmecenaat in Nederland.

Onlangs verscheen *80 jaar DeLaMar*, een bijzonder boek: rood, hardcover, circa 30 bij 25 centimeter, 271 pagina's en met pakkend beeld. In opdracht van Joop en Janine van den Ende zijn tekst en redactie verzorgd door Ronald Ockhuysen, directeur van de VandenEnde Foundation. Dat is het in 2001 opgerichte particuliere cultuurfonds dat wil bijdragen aan het sterker maken van het culturele klimaat in Nederland, 'zodat jongeren opgroeien in een samenleving waarin belangstelling voor kunst en cultuur vanzelfsprekend is'.

Huisregels

De uitgangspunten van de in 2010 geopende nieuwbouw van het theater zijn nog steeds geldig. Het aanbod – (muziek)theater, cabaret en toneel – is bedoeld voor een breed publiek dat volgens de huisregels van Joop en Janine van den Ende goed en gastvrij moet worden ontvangen in een theater dat tot in de puntjes is verzorgd. Ook overdag, als er congressen zijn of kennissessies van bedrijven. Het moet gezegd: ook het jubileumboek is tot in de puntje verzorgd. Met kleurrijke affiches, cijfers en premières in de afgelopen vijftien jaar en meer.

In hun woord vooraf schetsen Joop en Janine van den Ende het historisch perspectief. Na de Tweede Wereldoorlog vestigden Piet Grossouw en Fien de la Mar in een oude school het provisorische theater De la Mar. Hun initiatief werd verder ontwikkeld door Wim Sonneveld, Paul Kijzer en Piet Meerburg. Zij legden de basis voor een succesvol theater waar 'vrije producenten' (lees: producenten die zonder subsidie werken) de ruimte kregen om hun werk te presenteren, naast cabaretiers en toneelgezelschappen die er optraden.

Na hoofdstukken over de voorgeschiedenis ('De droom van Fien' en 'In verval') is veel aandacht besteed aan de nieuwbouw van DeLaMar. Want hoe bouw je op de ruimte van 'een postzegel' een theater met twee zalen, toiletten, een garderobe, kassa's, foyers, een restaurant, kleedkamers, kantoren en een artiestenfoyer? Ook voor het fotokatern 'Oud en Nieuw' van Erik Klein Woltering is veel ruimte vrijgemaakt. Hij brengt verrassend in beeld hoe DeLaMar is getransformeerd en ook weer niet.

80 jaar
music
bezoel
Van de
ze al d

Authen

En de
intellig
deze d

el,
ar
r dat
'

atige
at
lanst,

misschien wel van meer waarde is dan voorheen', aldus Joop en Janine van den Ende. 'Echte mensen. Die iets te vertellen hebben. Daar kan geen briljante robot of avatar tegenop.'

Theater DeLaMar

Verderop wordt de natuurkundige Robbert Dijkgraaf geciteerd over het fenomeen theater. 'Een plek waar kennis, zelfrelativering, en confrontatie met het onbekende de grondstof zijn voor nieuwe gedachten.' Dat komt volgens hem doordat we in het theater mensen zien die we normaal niet tegenkomen, 'of doordat we er in een lachspiegel kijken – en zodoende iets meer begrijpen van ons eigen gestuntel.' De slotwoorden van het boek typeren theaterbezoek treffend: 'Het is leven zonder *swipen*, scrollen en doorklikken. Het is de wereld in alle vrijheid onderzoeken.'

Ronald Ockhuysen, 80 jaar DeLaMar, uitgeverij Nijgh & van Ditmar, 2025, fraai vormgegeven door Marinka Reuten.

Theater DeLaMar

Feiten:

- 1945: ondernemer Piet Grossouw wil in de Marnixstraat een theater stichten
- 1947: het theater opent, maar is aanvankelijk geen succes
- 1952: heropening van het gebouw als het Nieuwe De la Mar Theater
- 1974: het theater komt opnieuw in zwaar weer terecht
- 1987: de gemeente Amsterdam neemt de exploitatie over
- 2005: Joop en Janine van den Ende komen in actie
- 2010: het huidige DeLaMar door toenmalig koningin Beatrix officieel geopend

Cijfers:

- 16.112.000 bezoekers sinds de eerste voorstelling in 1947
- 49 mensen in vaste dienst; 60 oproepkrachten
- 166 kunstwerken aan de muren in de foyers
- 12 directeuren in 80 jaar, thans Dianne Zuidema
- 43 procent van de bezoekers komt uit Amsterdam e.o.
- 291.272 bezoekers in het jaar 2024
- 70.000.000: kosten van de verbouwing in euro's

<https://delamar.nl>

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in